

ՀՀ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ, ԳԻՏՈՒԹՅԱՆ, ՄՇԱԿՈՒՑԹԻ ԵՎ ՄՊՈՐՏԻ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ
«ՎԱՆԱԶՈՐԻ Հ. ԹՈՒՄԱՆՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ» ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ

Հաստատված է ամբիոնի նիստում

Էկոնոմիկայի, իրավունքի և կառավարման
ամբիոնի անվանումը

Ամբիոնի վարիչ Վ.Վ. Հարությունյան /Ա.Ա.Հ./

Արձանագրություն № 6

«06» դեկտեմբերի 2023 թ.

ԷԻԿ/բ-158 Պետության ծագման տեսության մեթոդոլոգիական հիմնահարցեր
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ

Դասիչ, դասընթացի անվանում

ՈՒՍՈՒՄՆԱՄԵԹՈՂԱԿԱՆ ՓԱԹԵԹ

Մասնագիտություն՝

042101.00.6, Իրավագիտություն

/դասիչ, մասնագիտության լրիվ անվանումը/

Կրթական ծրագիր՝

042101.01.6, Իրավագիտություն

/դասիչ, կրթական ծրագրի լրիվ անվանումը/

Որակավորման աստիճան՝

իրավագիտության բակալավր

/բակալավր, մագիստրատուրա/

Ամբիոն՝

Էկոնոմիկայի, իրավունքի և կառավարման

/ամբիոնի լրիվ անվանումը/

Ուսուցման ձևը՝

առկա

/առկա, հեռակա/

Կուրս/կիսամյակ

առկա 4-րդ կուրս, 2-րդ կիսամյակ

հետակա _____

Դասախոս(ներ)՝

Արամայիս Կոխիկյան

/անուն, ազգանուն/

էլ. հասցե/ներ _____

Վանաձոր- 2023թ.

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

1.	Դասընթացի դերը և տեղը կրթական ծրագրում	3
2.	Դասընթացի նպատակը և խնդիրները	3
3.	Դասընթացին մասնակցելու նախնական մուտքային գիտելիքները, կարողությունները և հմտությունները	4
4.	Դասընթացի կրթական վերջնարդյունքները
5.	Դասընթացի դերը կրթական ծրագրի շրջանավարտների գիտելիքների, կարողությունների և հմտությունների ձևավորման հարցում ըստ աշխատաշուկայի պահանջների
6.	Դասընթացի ծավալը, ուսումնական աշխատանքի տեսակները, արդյունքների ամփոփման ձևերը
7.	Ուսումնական աշխատանքները տեսակները
8.	Դասավանդման մեթոդներ
9.	Ուսումնառության մեթոդները
10.	Դասընթացի համառոտ բովանդակությունը, ուսումնական աշխատանքի ծավալը
11.	Ուսումնամեթոդական գրականության ապահովման քարտ
12.	Դասընթացի ուսումնամեթոդական քարտ
	12.1. Դասախոսությունների ուսումնամեթոդական քարտ
	12.2. Գործնական աշխատանքների /սեմինար պարապմունքների ուսումնամեթոդական քարտ
	12.3. Լաբորատոր աշխատանքների ուսումնամեթոդական քարտ
	12.4. Ինքնուրույն աշխատանքների ուսումնամեթոդական քարտ
13.	Դասընթացի նյութատեխնիկական միջոցների ապահովում
14.	Գնահատում
	14.1. Ուսանողների գիտելիքների ստուգում
	14.2. Հարցաշար
	14.3. Գնահատման չափանիշներ
15.	Դասընթացի համառոտ նկարագրիչ

ԲԱՑԱՏՐԱԳԻՐ

1. Դասընթացի դերը և տեղը կրթական ծրագրում.

«Պետության ծագման տեսության մեթոդոլոգիական հիմնահարցեր» դասընթացը կարևորվում է իրավաբանության բնագավառում մասնագետների պատրաստման գործընթացում, ներառված է 042101.01.6, իրավագիտություն կրթական ծրագրի ուսումնական պլանի «Հատուկ մասնագիտական» կրթամասում: Դասընթացը նպատակաուղղված է բակալավրական կրթության կազմակերպման, դասավանդման որակի բարձրացմանը, ուսումնական գործընթացը ուսումնամեթոդական նյութերով, նորարարական մեթոդներով ապահովմանը:

2. Դասընթացի նպատակը և խնդիրները.

2.1. Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին ծանոթացնել համաշխարհային իրավական մտքի և պետությունների ծագման ու զարգացման պատմության հիմնահարցերին, նպաստել նրանց իրավագիտակցության և աշխարհայացքի ձևավորմանը, քանի որ իրավական մտքի պատմությունը իմացությունը հիմք է նախապատրաստում ժամանակակից իրավահամակարգը ուսումնասիրելու համար: Մասնավորապես առաջադրված են հետևյալ նպատակները.

- Համաշխարհային իրավական մտքի և պետության ծագման և զարգացման օրինաչափությունների վերաբերյալ գիտելիքների փոխանցում ուսանողներին:
- պետության ծագման օրինաչափությունների հետազոտության շրջանակներում հմտությունների և կարողությունների ձևավորում ուսանողների մոտ:
- պետաիրավական գործընթացների ծագումը համեմատելու և վերլուծելու ունակությունների ձեռքբերում ուսանողների կողմից:
- տարբեր իրավիճակներում օբյեկտիվ իրականությունը իրավաբանորեն վերլուծելու կարողությունների ձևավորում:

2.2. Դասընթացի խնդիրներն են. իրավաբանական մյուս գիտությունների հետ համատեղ ուսանողի մոտ ձևավորել մասնագիտական իրավագիտակցություն և իրավաբանական կուլտուրա: Ըստ այդմ.

- Ներկայացնել պետության և իրավունքի ծագման ու զարգացման տեսագործական հիմքերը:
- Վերհանել և բացատրել պետության և իրավունքի ծագման օրինաչափությունները:
- Ուսանողների կողմից ձեռքբերված տեսական գիտելիքներն ամրապնդել գործնական իրավիճակային խնդիրներ առաջադրելով:
- Սովորեցնել ուսանողներին կատարել պետաիրավական հիմնահարցերի ձևակերպումներ ու հետազոտություններ և ըստ արդյունքների կատարել եզրահանգումներ:
- Սովորեցնել ուսանողներին վերլուծել պետության և իրավունքի ծագման ու զարգացման առանձնահատկությունները պետության և իրավունքի համընդհանուր պատմության համատեքստում:

3. Դասընթացին մասնակցելու նախնական մուտքային գիտելիքները, կարողությունները և հմտությունները

«Պետության ծագման տեսության մեթոդոլոգիական հիմնահարցեր» դասընթացին մասնակցելու կարևոր նախապայման է ուսանողների գիտելիքների և հմտությունների առկայությունը 042101.00.6 «իրավագիտություն» մասնագիտության բակալավրի կրթական ծրագրում ուսուցանվող «Քաղաքական և իրավական ուսմունքների պատմություն», «Պետության և իրավունքի տեսություն», «Արտասահմանյան երկրների պետության և իրավունքի պատմության» «Հայաստանի պետության և իրավունքի պատմություն», «Հռոմեական իրավունքի պատմություն» դասընթացներից:

4. Դասընթացը ձևավորում է հետևյալ կրթական վերջնարդյունք(ներ)ը և /կամ կումպետենցիաները.

«Պետության ծագման տեսության մեթոդոլոգիական հիմնահարցեր» դասընթացի ուսումնասիրման արդյունքում ուսանողի ակնկալվող վերջնարդյունքներն են.

1. Պետության ծագման տեսությունների մեթոդոլոգիական հիմնահարցերի վերաբերյալ հիմնարար գիտելիք,
2. Իրավական համակարգերի կառուցվածքի և գործառույթների, դրանց և՛ քաղաքական ու տնտեսական համակարգերի փոխազդեցության, և՛ մարդու իրավունքների վերաբերյալ հիմնարար գիտելիք,
3. Պետության և Իրավունքի ընկալման հիմնական հայեցակարգերի, իրավաստեղծման, իրավաբանական տեխնիկայի և տեսությունների վերաբերյալ հիմնարար գիտելիք:
4. Իրավակիրառման (մասնավորապես՝ իրավաբանական փաստերի վերլուծության, իրավաբանական որակման, իրավական նորմերի և պայմանագրերի մեկնաբանման), իրավական կոլիզիաները լուծելու կանոնների և տեսությունների վերաբերյալ հիմնարար գիտելիք,
5. Արագ կողմնորոշվել իրավական խնդիրներ (այդ թվում՝ անկանխատեսելի) լուծելիս և դրանց վերաբերյալ ներկայացնել իր փաստարկված դիրքորոշումը, այդ թվում՝ առաջ քաշելով հակափաստարկներ,
6. Անձնական օրինակով նպաստելու իրավական պետության և քաղաքացիական հասարակության կայացմանը, ազգային և համամարդկային արժեքների տարածմանը:

Դասընթացի ուսումնասիրման արդյունքում ուսանողը ձեռք կբերի հետևյալ կումպետենցիաները.

Ա)Ընդհանրական կումպետենցիաներ

Գործիքային կումպետենցիաներ (ԳԿ)՝

ԳԿ1 վերլուծելու և սինթեզելու ունակություն,

ԳԿ4 մասնագիտական ոլորտի գիտելիքների հիմունքներ,

ԳԿ9 խնդիրների լուծում,

ԳԿ10 որոշումների ընդունում:

Համակարգային կումպետենցիաներ (ՀԳԿ)՝

ՀԳԿ1 գիտելիքները գործնականում կիրառելու կարողություն,

ՀԳԿ2 հետազոտություններ կատարելու ունակություններ,

ՀԳԿ3 սովորելու ունակություն,

ՀԳԿ8 ինքնուրույն աշխատելու ունակություն,

Բ)Առարկայական (մասնագիտական) կումպետենցիաներ (ԱԿ)

ԱԿ2 հստակ հաղորդել ստացված հենքային գիտելիքները,

ԱԿ4 ցուցաբերել առարկայի ընդհանուր կառուցվածքի և առանձին մասերի միջև կապերի իմացություն,

ԱԿ6 կիրառել տվյալ առարկային բնորոշ մեթոդները,

ԱԿ11 տիրապետեն ինքնուրույն հետազոտության մեթոդներին և կարողանան մեկնաբանել հետազոտության արդյունքները,

ԱԿ14 տիրապետեն տվյալ մասնագիտական մակարդակում պահանջվող կոմպետենցիաներին:

5. Դասընթացի դերը կրթական ծրագրի շրջանավարտների գիտելիքների, կարողությունների և հմտությունների ձևավորման հարցում ըստ աշխատաշուկայի պահանջների.

«Պետության ծագման տեսության մեթոդոլոգիական հիմնահարցեր» դասընթացից ձեռք բերված գիտելիքներն և հմտությունները շրջանավարտը կարող է կիրառել մասնագիտական իրավաբանական գործունեության ընթացքում, իրավապահ և դատական մարմիններում ու փաստաբանական կազմակերպություններում աշխատելու, նաև ասպիրանտուրայում կրթությունը շարունակելու և իրավական գիտության բնագավառում գիտական հետազոտություններ կատարելու նպատակով:

6. Դասընթացի ծավալը, ուսումնական աշխատանքի տեսակները, արդյունքների ամփոփման ձևերը

Չափանիշ	Առկա ուսուցման համակարգ	Հեռակա ուսուցման համակարգ
Դասընթացի ընդհանուր աշխատատարությունը (կրեդիտ /ընդհանուր ժամաքանակ)	3 կրեդիտ/90ժամ	

Աշխատանքի տեսակը	Ժամաքանակ	Ժամաքանակ
Դասախոսություն	20	
Գործնական աշխատանք		
Սեմինար պարապմունք	14	
Լաբորատոր աշխատանք		
Ինքնուրույն աշխատանք	56	
Ընդամենը	90	
Ստուգման ձևը (ստուգարք/ ընթացիկ քննություն/ հանրագումարային քննություն)	ստուգարք	

7. Ուսումնական աշխատանքների տեսակները.

- **Դասախոսությունը** դասախոսի կողմից դասընթացի ծրագրի շրջանակներում գիտական-տեղեկատվական թեմայի վերաբերյալ տրամաբանորեն կառուցված, հետևողական ու պարզ խոսքի շարադրանքն է, որի նպատակն է ուսանողին տալ համապարփակ գիտելիքներ: Դասախոսը վերլուծում, մեկնաբանում է թեմայի առավել կարևոր, դժվար ընկալելի, հանգուցային հարցերը: Դասախոսությունը ուսանողի առջև ուրվագծվող գիտական մի ճանապարհ է, որը նա կարող է միայն անցնել

գիտական գրականության ընթերցանության, ուսումնական բնույթի այլ պարապմունքների և ինքնուրույն աշխատանքների շնորհիվ: Դասախոսը պետք է խթանի ուսանողի ակտիվ իմացաբանական գործունեությունը, նպաստի նրանց ստեղծագործական մտածողության ձևավորմանը: Ուսանողը նույնպես պետք է լինի դասախոսության ակտիվ մասնակից: Ուսանողը դասախոսությանը ներկայանալուց առաջ պետք է ծանոթացած լինի տվյալ դասին ներկայացվող թեմային, որպեսզի կարողանա մասնակցել ուսումնական գործընթացին:

- **Մեմինար պարապմունքները** խմբային պարապմունքների հիմնական տեսակներից է, որի ընթացքում ուսանողը սովորում է բանավոր շարադրել նյութը, պաշտպանել իր տեսակետները և եզրահանգումները: Մեմինարի ընթացքում ուսանողները քննարկում, պատասխանում են թեման, զեկույցները և ռեֆերատները, որոնք հանձնարարել է դասախոսը:

Մեմինարին պատրաստվելու համար անհրաժեշտ է ուսումնասիրել հիմնական և լրացուցիչ գրականությունն տվյալ թեմայով: Գրականության ուսումնասիրությունից և համառոտագրումից հետո պետք է կազմել պլան՝ բանավոր պատասխանի համար, ապա մտածել ելույթի բովանդակության հարցադրումների և պատասխանների մասին:

- **Ինքնուրույն աշխատանքը** ուսանողների ուսումնական, գիտահետազոտական աշխատանքն է, որն իրականացվում է դասախոսի առաջադրանքով և մեթոդական ղեկավարությամբ, բայց առանց նրա անմիջական ղեկավարության:

Ինքնուրույն աշխատանքի տեսակներն են՝

- **Ռեֆերատ** – ուսանողների ինքնուրույն գրավոր, որտեղ ուսանողը շարադրում է որևէ հարցի կամ թեմայի էությունը՝ հենվելով գրական աղբյուրների վրա (դասագրքեր, ձեռնարկներ և այլն):
- **Գործարար խաղեր** – պայմանական իրավիճակներում սոցիալ-տնտեսական համակարգերի և մարդկանց մասնագիտական գործունեության կառավարման գործընթացների նմանակեղծային մոդելավորում՝ առաջացող հիմնախնդիրների ուսումնասիրման և լուծման նպատակով:
- **Կլոր սեղան** – ինքնուրույն աշխատանքի ձևին բնորոշ է թեմատիկ բանավեճի համադրումը խմբային աշխատանքի հետ:
- **Կոնկրետ իրավիճակների վերլուծություն** – ուսանողների ակտիվ գործունեության կազմակերպման ամենաարդյունավետ և տարածված ձևերից

մեկն է, որը զարգացնում է մասնագիտական և կեցությանը վերաբերող տարբեր հարցերի վերլուծության կարողությունը:

- **Հարցի նախապատրաստման մոդել** –կամավորության սկզբունքով ընտրված ուսանողն իր նախընտրած հակիրճ ձևով նախապատրաստում է տվյալ առարկայից քննության կամ ստուգարքի հարցերի իր պատասխանների փաթեթը: Քննությունից (ստուգարքից) 1 շաբաթ առաջ նա հանձնում է փաթեթը դասախոսին, որը ստուգում է այդ նյութերը և որոշում դրանց համապատասխանությունը տվյալ առարկայի բովանդակությանը:
- **Ինքնուրույն աշխատանք համացանցում** – նոր տեղեկատվական տեխնոլոգիաները կարող են օգտագործվել հետևյալ նպատակներով՝ համացանցում անհրաժեշտ տեղեկատվության որոնման համար, երկխոսություն համացանցում, թեմատիկ ցանցային էջերի օգտագործում:
- **Աշխատանքային տեսք** – նախատեսված է ուսանողների ինքնուրույն աշխատանքների համար և թույլ է տալիս գնահատել ուսումնական նյութի յուրացման աստիճանն ուսանողների կողմից:
- **Զեկույց** – որևէ գիտական կամ հետազոտական թեմայի շուրջ կատարած եզրակացությունների, ստացած արդյունքների ներկայացում ուսանողի կողմից:
- **Հարցազրույց** – վերահսկողության միջոց, որը կազմակերպվում է որպես հատուկ զրույց դասավանդողի և ուսանողների միջև՝ կապված այնպիսի թեմայի հետ ինչպիսին կարգապահությունն է, և նախատեսված է հատակեցնել ուսանողների գիտելիքների շրջանակը կոնկրետ թեմայի, հարցի վերաբերյալ:

8. Դասավանդման մեթոդներն են՝ հիմնահարցային դասախոսություն, դասախոսություն-երկխոսություն, դասախոսություն-քննարկում, թեմատիկ սեմինար, սեմինար-բանավեճ, գործնական աշխատանք՝ անհատական աշխատանք, գործնական աշխատանք՝ խմբային աշխատանք, իրավիճակային խնդիրների վերլուծություն,

9. Ուսումնառության մեթոդներն են՝ թիմային քննարկում, իրադրությունների վերլուծություն, ալգորիթմների և հրահանգների կազմում, աղյուսակների և դասակարգման համեմատման և համակարգման սխեմաների կազմում, փորձի/հետազոտության արդյունքների վերաբերյալ եզրակացության ներկայացում,

10. Դասընթացի համառոտ բովանդակությունը, ուսումնական աշխատանքի ծավալը՝ ըստ բաժինների և թեմաների.

h/h	Թեմա (բաժին)	Ուսումնական աշխատանքի ժամաքանակն ըստ տեսակների					
		Դասընթացի ընթացում	Վերադաս վածներ	Ֆրոնտալ պարապրազիս	Գրական աշխատանք	Լաբորատոր աշխատանք	Ինքնուրույն աշխատանք
1.	Պետության ծագման տեսությունների բազմազանությունը	2	2				
2.	Պետության ծագման ձևերը	2	-				
3.	Պետության ծագման եղանակները	2	2				
4.	Պետության հասկացությունը	2	-				
5.	Իշխանությունը նախնադարյան հասարակությունում	2	-				
6.	Պետության ծագման պատճառները և պայմանը	2	2				
7.	Պետության ծագման մարքսիստական տեսություն	2	2				
8.	Պետության ծագման բռնության տեսություն	2	2				
9.	Պետության ծագման «հասարակական դաշինքի» տեսություն	2	2				
10.	Պետության ծագման ունիվերսալ տեսության հնարավորությունը	2	2				
ԸՆԴԱՄԵՆԸ		20	14				60

11. Ուսումնամեթոդական գրականության ապահովման քարտ

h/h	Անվանումը/հեղինակ	Հրատարակության տարի
Պարտադիր գրականություն (ՊԳ)		
1.	Միրումյան Կ., Քաղաքական ուսմունքների պատմություն, Երևան,	2006
2.	История политических и правовых учений, под общ ред. В. С. Нерсисянца, Москва,	2004

3.	Графский В. Г., История политических и правовых учений, Москва,	2005
4.	История политических и правовых учений: хрестоматия(под ред. О. Э. Леушта), Москва,	2000
Լրացուցիչ գրականություն(ԼԳ)		
1.	Ներսեսյանց Վ.Ս., Իրավունքի և պետության տեսություն, Երևան,	2001
2.	Խրոպանյուկ Վ.Ն., Պետության և իրավունքի տեսություն, Երևան, 1997	1997
3.	Ապիյան Ն.Ս., Սաֆարյան Գ.Հ., Հակոբյան Զ.Հ., Պետության և իրավունքի տեսության հիմնահարցեր, Երևան,	2001
4	Марченко М.Н., Теория государства и права, Москва,	2005
5	Г.В. Кашанина – “Происхождения государства и права”, М.	2004
6	Четверин В.А., Понятия права и государства, Москва,.	1997
7	Теория государства и права(Отж.пед. д.ю.н., проф. В.Д.Первалов), Москва,	2004
8	Теория государства и права(Курс лекции.Под ред. Н. Н. Матузова и А.В. Малько), Москва,	1999
9	Теория государства и права.Под ред.М. Н. Марченко, Москва,	1997

12. Դասընթացի ուսումնամեթոդական քարտ

12.1. Դասախոսությունների ուսումնամեթոդական քարտ

h/h	Թեմա	Ուսումնասիրվող հարցեր	Ժամաքանակ	Գրականություն ²
1.	Պետության ծագման տեսությունների բազմազանությունը	Պետության ծագման տեսությունների բազմազանության հաղթահարման ուղիները.	2	ՊԳ1, ՊԳ 2, ՊԳ3, ԼԳ 4,

		մոնիզմ թե պլյուրալիզմ:		
2.	Պետության ծագման ձևերը	Պատճառ, պայման, հետևանք կատեգորիաների մեթոդոլոգիական նշանակությունը պետության ծագման տեսության մեջ:	2	ՊԳ1, ՊԳ 2, ՊԳ3, ԼԳ 4,
3.	Պետության ծագման եղանակները	Պետության ծագումը Հին Հռոմում : Պետության ծագման հին հռոմեական ձև: Պետության ծագումը Հին գերմանների մոտ : Պետության ծագման հին գերմանական ձև:	4	ՊԳ1, ՊԳ 2, ՊԳ3, ԼԳ 4,
4.	Պետության հասկացությունը	Պետության հասկացության սահմանումների բազմազանությունը: Պետության սոցիալական նշանակությունը և էությունը: Հասարակության քաղաքական համակարգ. հասկացությունը, կառուցվածքը, հիմնական գործառույթները: Պետության տեղը և դերը հասարակության քաղաքական համակարգում: Պետության տարբերիչ հատկանիշները քաղաքական համակարգի այլ բաղադրատարրերից:	4	ՊԳ1, ՊԳ 2, ՊԳ3, ԼԳ 4,
5.	Իշխանությունը նախնադարյան հասարակությունում	Պետության ծագման ձևի հասկացությունը: Անմիջական պատճառը որպես պետության ձևի սահմանազատման չափանիշ:	4	ՊԳ1, ՊԳ 2, ՊԳ3, ԼԳ 4,
6.	Պետության ծագման պատճառները և պայմանը	Պետության ծագման եղանակի հասկացությունը: Պետության ծագման եղանակների և ձևերի հարաբերակցությունը: Պետության ծագման արևմտաեվրոպական	4	ՊԳ1, ՊԳ 2, ՊԳ3, ԼԳ 4,

		եղանակ: Պետության ծագման ասիական եղանակ:		
7.	Պետության ծագման մարքսիստական տեսություն	Պետության ծագման արևմտաեվրոպական եղանակ: Պետության ծագման ասիական եղանակ:	4	ՊԳ1, ՊԳ 2, ՊԳ3, ԼԳ 4,
8.	Պետության ծագման բռնության տեսություն	Պետության տիպաբանությունը. ֆորմացիոնալ և քաղաքակրթական մոտեցումները Պետության ձևի հասկացությունը: Պետության կառավարման ձև. միապետություն և հանրապետություն: Պետության կառուցվածքի ձև. ունիտար և դաշնային պետություններ: Պետության ռեժիմի ձևը:	4	ՊԳ1, ՊԳ 2, ՊԳ3, ԼԳ 4,
9.	Պետության ծագման «հասարակական դաշինքի» տեսություն	Պետության ծագման անհրաժեշտությունը և պատճառները: Պետության ծագման հիմնական տեսությունները. հասարակական դաշինքի տեսություն, բռնության տեսություն, մատերիալիստական տեսություն:	4	ՊԳ1, ՊԳ 2, ՊԳ3, ԼԳ 4,
10	Պետության ծագման ունիվերսալ տեսության հնարավորությունը	Հնարավոր է արդյոք պետության ծագման ունիվերսալ տեսություն: Պետության հիմնական հատկանիշները:	4	ՊԳ1, ՊԳ 2, ՊԳ3, ԼԳ 4,

12.2. Գործնական աշխատանքների /սեմինար պարապմունքների ուսումնասիրողական քարտ

h/h	Թեմա	Ուսումնասիրվող հարցեր	Ժամաքանակ	Ստուգման ձևը	Գրականություն
1.	Պետության ծագման տեսությունների բազմազանությունը	Ծանոթանալ պետության ծագման տեսությունների բազմազանության հաղթահարման ուղիներին. մոնիզմ թե պլյուրալիզմ:	2		ՊԳ1, ՊԳ 2, ՊԳ3, ԼԳ 4,
2.	Պետության ծագման ձևերը	Ծանոթանալ պատճառ, պայման, հետևանք կատեգորիաների մեթոդոլոգիական նշանակությունը պետության ծագման տեսության մեջ:	4		ՊԳ1, ՊԳ 2, ՊԳ3, ԼԳ 4,
3.	Պետության ծագման եղանակները	Ծանոթանալ պետության ծագմանը Հին Հռոմում : Պետության ծագման հին հռոմեական ձևին: Պետության ծագմանը Հին գերմանների մոտ : Պետության ծագման հին գերմանական ձևին:	4		ՊԳ1, ՊԳ 2, ՊԳ3, ԼԳ 4,
4.	Պետության հասկացությունը	Ծանոթանալ պետության հասկացության սահմանումների բազմազանությունը: Պետության սոցիալական նշանակությունը և էությունը: Հասարակության քաղաքական համակարգ. հասկացությունը, կառուցվածքը, հիմնական գործառույթները: Պետության տեղը և դերը հասարակության քաղաքական համակարգում: Պետության տարբերիչ հատկանիշները քաղաքական համակարգի	4		ՊԳ1, ՊԳ 2, ՊԳ3, ԼԳ 4,

		այլ բաղադրատարրերից:			
5.	Իշխանությունը նախնադարյան հասարակությունում	Ծանոթանալ պետության ծագման ձևի հասկացությունը: Անմիջական պատճառը որպես պետության ձևի սահմանազատման չափանիշ:	4		ՊԳ1, ՊԳ 2, ՊԳ3, ԼԳ 4,
6.	Պետության ծագման պատճառները և պայմանը	Ծանոթանալ պետության ծագման եղանակի հասկացությանը: Պետության ծագման եղանակների և ձևերի հարաբերակցությանը: Պետության ծագման արևմտաեվրոպական եղանակին: Պետության ծագման ասիական եղանակին:	4		ՊԳ1, ՊԳ 2, ՊԳ3, ԼԳ 4,
7.	Պետության ծագման մարքսիստական տեսություն	Ծանոթանալ պետության տիպաբանությունը. ֆորմացիոնալ և քաղաքակրթական մոտեցումներին: Պետության ձևի հասկացությունը: Պետության կառավարման ձև. միապետություն և հանրապետություն:	4		ՊԳ1, ՊԳ 2, ՊԳ3, ԼԳ 4,
8.	Պետության ծագման բռնության տեսություն	Ծանոթանալ Ֆրանկների պետության և իրավունքի ծագմանը	4		ՊԳ1, ՊԳ 2, ՊԳ3, ԼԳ 4,
9.	Պետության ծագման «հասարակական դաշինքի» տեսություն	Ծանոթանալ պետության ծագման անհրաժեշտությանը և պատճառներին: Պետության ծագման հիմնական տեսությունները. հասարակական դաշինքի տեսությանը, տարբերությանը բռնության տեսությունից և մատերիալիստական տեսությունից:	4		ՊԳ1, ՊԳ 2, ՊԳ3, ԼԳ 4,

10.	Պետության ծագման ունիվերսալ տեսության հնարավորությունը	Ծանոթանալ Հնարավոր է արդյոք պետության ծագման ունիվերսալ տեսություն Հնարավորությունը:Վերլուծել Պետության հիմնական հատկանիշները:	4		ՊԳ1, ՊԳ 2, ՊԳ3, ԼԳ 4,
-----	---	--	---	--	-----------------------

12.3. Ինքնուրույն աշխատանքների ուսումնամեթոդական քարտ

h/h	Ինքնուրույն աշխատանքի թեմաները	Ուսումնասիրվող հարցեր	Աշխատանքի տեսակը	Ներկայացման ժամկետները	Ստուգման ձևը	Գրականություն
1.	Իրավաբանական նեոկանտականություն և նեոհեգելականություն: Ինտեգրատիվ իրավագիտություն:	Ուսումնասիրել Իրավաբանական նեոկանտականությունը և նեոհեգելականությունը: Ինտեգրատիվ իրավագիտությունը:	ռեֆերատ	Մինչև կիսամյակի ավարտ		ՊԳ1, ՊԳ 2, ՊԳ3, ԼԳ 5,
2.	Պրագմատիկ իրավաբանական ռեալիզմ: Իրավաբանական համերաշխության և ինստիտուցիոնալ ուսմունքներ:	Ուսումնասիրել Պրագմատիկ իրավաբանական ռեալիզմը: Իրավաբանական համերաշխության և ինստիտուցիոնալ ուսմունքները:	ռեֆերատ	Մինչև կիսամյակի ավարտ		ՊԳ1, ՊԳ 2, ՊԳ3, ԼԳ 5,

3.	Սոցիոլոգիական իրավագիտություն: Նեոկոնսերվատիզմի հայեցակարգը:	Ուսումնասիրել Սոցիոլոգիական իրավագիտությունը: Նեոկոնսերվատիզմի հայեցակարգը:	ռեֆերատ	Մինչև կիսամյակի ավարտ		ՊԳ1, ՊԳ 2, ՊԳ3, ԼԳ 5,
4.	Իրավաբանական էկզիստենցիալիզմ: Իրավունքի մասին մարդաբանական ուսմունքը:	Ուսումնասիրել Իրավաբանական էկզիստենցիալիզմը: Իրավունքի մասին մարդաբանական ուսմունքը:	ռեֆերատ	Մինչև կիսամյակի ավարտ		ՊԳ1, ՊԳ 2, ՊԳ3, ԼԳ 5,

13. Դասընթացի նյութատեխնիկական միջոցների ապահովում³

Ռեսուրսի անվանումը	Ռեսուրսի անվանումը, քանակը, նկարագրությունը (անհրաժեշտության դեպքում)
Լսարան (հատուկ կահավորմամբ)	Լսարան
Նյութեր լաբորատոր աշխատանքների համար	
Մարքեր, սարքավորումներ	
Համակարգչային ծրագրեր	
Այլ	Մասնագիտական գրականություն

14. Գնահատում

Համալսարանում գործում է բակալավրիատի, մագիստրատուրայի և ասպիրանտուրայի ուսանողների գիտելիքների պարբերական ստուգման և գնահատման բազմագործոնային համակարգ, որի կիրառման հիմնական նպատակներն են՝

- կազմակերպել ուսումնառության համաչափ աշխատանքային գործընթաց, ապահովել գիտելիքների համակողմանի ստուգում, խթանել ուսանողի ինքնուրույն աշխատանքը,

- իրականացնել ինքնուրույն առաջադրանքների, ընթացիկ ստուգումների (ստուգարքներ և քննություններ), ուսումնական գործընթացի այլ բաղադրիչների հաշվառում հետադարձ կապի արդյունավետ մեխանիզմների ներմուծման միջոցով՝ ի նպաստ ուսումնառության գործընթացի բարելավման:

Համալսարանում գնահատման գործընթացը կանոնակարգվում է համաձայն գործող կարգի:

14.1. Գիտելիքների ստուգման և գնահատման բաղադրիչներն են՝

Գնահատման մեթոդներն և չափորոշիչներն ուղղորդված են կրթության վերջնարդյունքներին

- Գործնական, սեմինար և լաբորատոր աշխատանքների ընթացքում ուսանողի ակտիվության և հմտությունների հաշվառում և գնահատում
 - Ինքնուրույն աշխատանքների /անհատական առաջադրանքներ/ հաշվառում և գնահատում
 - Դասընթացի ենթաբաժինների և ծրագրով նախատեսված այլ առաջադրանքների կատարման և յուրացման ընթացիկ ստուգում և գնահատում
- Ստուգման արդյունքների ամփոփում գնահատման նշված բաղադրիչների արդյունքների հիման վրա և դասընթացի արդյունարար գնահատականի ձևավորում՝ առավելագույնը գումարային 100 միավոր:

14.2. Ուսանողների գիտելիքների ստուգում.

Դասընթացն ամփոփվում է ստուգարքով:

Ստուգարքով ամփոփվող դասընթացն ավարտվում է կիսամյակի ընթացքում ուսումնական նյութի յուրացման աստիճանը որոշող 2 ընթացիկ ստուգումների և մյուս բաղադրիչների գնահատումների արդյունքներով:

14.3. Հարցաշար (ըստ ծրագրի)

1. Պետության ծագման տեսությունների առարկան:
2. Պետության ծագման տեսությունների օբյեկտը:
2. Դասընթացի հետազոտության սկզբունքները:
3. Դասընթացի հետազոտության ընդհանուր մեթոդները:
4. Դասընթացի տեսության տեղը իրավաբանական գիտությունների համակարգում:
5. Իշխանությունը նախնադարյան համայնական հասարակարգում:
7. Վարքագծի նորմերը նախնադարյան համայնական հասարակարգում:

8. Պետության ծագման պատճառները և պայմանը:
9. Պետության ծագման մատերիալիստական տեսությունը:
10. Պետության ծագման բնա-իրավական տեսությունը:
11. Պետության ծագման բռնության տեսությունը:
12. Պետության հասկացությունը, հատկանիշները:
13. Հրապարակային իշխանություն, հասկացությունը:
14. Պետության էությունը և սոցիալական նշանակությունը:
15. Պետության գործառույթի հասկացությունը:
16. Պետության գործառույթների դասակարգումը:
17. Հասարակության քաղաքական համակարգի հասկացությունը:
18. Հասարակության քաղաքական համակարգի գործառույթները:
19. Պետության տեղը և դերը հասարակության քաղաքական համակարգում:
20. Իրավական պետության հասկացությունը:
21. Իրավական պետության հիմքերը:
22. Իշխանությունների տարանջատման սկզբունքը:
23. Պետության տիպաբանությունը, ֆորմացիոնալ և քաղաքակրթական մոտեցումներ:
24. Պետական ապարատի հասկացությունը, հատկանիշները, կազմավորման սկզբունքները:

Ա) (1-ին ընթացիկ ստուգում (կիսամյակի 9-10 շաբաթվա ընթացքում)

Ընդգրկված թեմաները.

1. Պետության ծագման տեսությունների բազմազանությունը
2. Պետության ծագման ձևերը
3. Պետության ծագման եղանակները
4. Պետության հասկացությունը
5. Իշխանությունը նախնադարյան հասարակությունում
 - Ընդգրկված հարցեր.

Պետության ծագման տեսությունների առարկան:

2. Պետության ծագման տեսությունների օբյեկտը:
2. Դասընթացի հետազոտության սկզբունքները:
3. Դասընթացի հետազոտության ընդհանուր մեթոդները:
4. Դասընթացի տեսության տեղը իրավաբանական գիտությունների համակարգում:
5. Իշխանությունը նախնադարյան համայնական հասարակարգում:

7. Վարքագծի նորմերը նախնադարյան համայնական հասարակարգում:
8. Պետության ծագման պատճառները և պայմանը:
9. Պետության ծագման մատերիալիստական տեսությունը:
10. Պետության ծագման բնա-իրավական տեսությունը:
11. Պետության ծագման բռնության տեսությունը:
12. Պետության հասկացությունը. հատկանիշները:

Բ) 2-րդ ընթացիկ ստուգում (կիսամյակի 19- 20 շաբաթվա ընթացքում)

▪ Ընդգրկվող թեմաները.

1. Պետության ծագման պատճառները և պայմանը
2. Պետության ծագման մարքսիստական տեսություն
3. Պետության ծագման բռնության տեսություն
4. Պետության ծագման «հասարակական դաշինքի» տեսություն
5. Պետության ծագման ունիվերսալ տեսության հնարավորությունը

▪ Ընդգրկված հարցեր.

13. Հրապարակային իշխանություն. հասկացությունը:
14. Պետության էությունը և սոցիալական նշանակությունը:
15. Պետության գործառույթի հասկացությունը:
16. Պետության գործառույթների դասակարգումը:
17. Հասարակության քաղաքական համակարգի հասկացությունը:
18. Հասարակության քաղաքական համակարգի գործառույթները:
19. Պետության տեղը և դերը հասարակության քաղաքական համակարգում:
20. Իրավական պետության հասկացությունը:
21. Իրավական պետության հիմքերը:
22. Իշխանությունների տարանջատման սկզբունքը:
23. Պետության տիպաբանությունը. ֆորմացիոնալ և քաղաքակրթական մոտեցումներ:
24. Պետական ապարատի հասկացությունը. հատկանիշները, կազմավորման սկզբունքները:

14.4 Գնահատման չափանիշները⁴.

- Տեսական գիտելիքները- 40 միավոր
- Մեմինար պարապմունքները- 20 միավոր

⁴ Գնահատման չափանիշները

- Ինքնուրույն աշխատանքը- 20 միավոր
- Դասընթացին մասնակցությունը -20 միավոր

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ՆԿԱՐԱԳՐԻՉ

Մասնագիտություն`	042101.00.6, Իրավագիտություն <i>/դասիչ, մասնագիտության լրիվ անվանումը/</i>
Կրթական ծրագիր`	042101.01.6, Իրավագիտություն <i>/դասիչ, կրթական ծրագրի լրիվ անվանումը/</i>
Որակավորման աստիճան`	իրավագիտության բակալավր <i>/բակալավր, մագիստրատուրա/</i>

Առկա ուսուցման համակարգ

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	ԷԻԿ/Բ-158 Պետության ծագման տեսության մեթոդոլոգիական հիմնահարցեր			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	3 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	4-րդ տարի, 2-րդ կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	34	Դասախոսություն	20
			Մեմինար	14
			Լաբորատոր աշխատանք	
			Գործնական աշխատանք	
	Ինքնուրույն	56		
Ընդամենը	90			
Ստուգման ձևը	ստուգարք			
Դասընթացի նպատակը	<p>Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին ծանոթացնել համաշխարհային իրավական մտքի և պետությունների ծագման ու զարգացման պատմության հիմնահարցերին, նպաստել նրանց իրավագիտակցության և աշխարհայացքի ձևավորմանը, քանի որ իրավական մտքի պատմության իմացությունը հիմք է նախապատրաստում ժամանակակից իրավահամակարգը ուսումնասիրելու համար: Մասնավորապես առաջադրված են հետևյալ նպատակները.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Համաշխարհային իրավական մտքի և պետության ծագման և զարգացման օրինաչափությունների վերաբերյալ գիտելիքների փոխանցում ուսանողներին: ▪ պետության ծագման օրինաչափությունների հետազոտության շրջանակներում հմտությունների և կարողությունների ձևավորում ուսանողների մոտ: ▪ պետաիրավական գործընթացների ծագումը համեմատելու և վերլուծելու ունակությունների ձեռքբերում ուսանողների կողմից: ▪ տարբեր իրավիճակներում օբյեկտիվ իրականությունը իրավաբանորեն վերլուծելու կարողությունների ձևավորում: 			

**Դասընթացի
վերջնարդյունքները**

Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ
վերջնարդյունք(ներ)ը.

Գիտելիք

1. Պետության ծագման տեսությունների մեթոդոլոգիական հիմնահարցերի վերաբերյալ հիմնարար գիտելիք,
2. Իրավական համակարգերի կառուցվածքի և գործառույթների, դրանց և՛ քաղաքական ու տնտեսական համակարգերի փոխազդեցության, և՛ մարդու իրավունքների վերաբերյալ հիմնարար գիտելիք,
3. Պետության և Իրավունքի ընկալման հիմնական հայեցակարգերի, իրավաստեղծման, իրավաբանական տեխնիկայի և տեսությունների վերաբերյալ հիմնարար գիտելիք:
4. Իրավակիրառման (մասնավորապես՝ իրավաբանական փաստերի վերլուծության, իրավաբանական որակման, իրավական նորմերի և պայմանագրերի մեկնաբանման), իրավական կոլիզիաները լուծելու կանոնների և տեսությունների վերաբերյալ հիմնարար գիտելիք,
5. Արագ կողմնորոշվել իրավական խնդիրներ (այդ թվում՝ անկանխատեսելի) լուծելիս և դրանց վերաբերյալ ներկայացնել իր փաստարկված դիրքորոշումը, այդ թվում՝ առաջ քաշելով հակափաստարկներ,
6. Անձնական օրինակով նպաստելու իրավական պետության և քաղաքացիական հասարակության կայացմանը, ազգային և համամարդկային արժեքների տարածմանը:

Հմտություն

1. Իրավակիրառման (մասնավորապես՝ իրավաբանական փաստերի վերլուծության, իրավաբանական որակման, իրավական նորմերի և պայմանագրերի մեկնաբանման), իրավական կոլիզիաները լուծելու կանոնների և տեսությունների վերաբերյալ հմտություններ,
2. արագ կողմնորոշվել իրավական խնդիրներ (այդ թվում՝ անկանխատեսելի) լուծելիս և դրանց վերաբերյալ ներկայացնել իր փաստարկված դիրքորոշումը, այդ թվում՝

	<p>առաջ քաշելով հակափաստարկներ</p> <p><i>Կարողունակություն</i></p> <ol style="list-style-type: none"> անձնական օրինակով նպաստելու իրավական պետության և քաղաքացիական հասարակության կայացմանը, ազգային և համամարդկային արժեքների տարածմանը: ցուցաբերել առարկայի ընդհանուր կառուցվածքի և առանձին մասերի միջև կապերի իմացություն, կիրառել տվյալ առարկային բնորոշ մեթոդները, տիրապետել ինքնուրույն հետազոտության մեթոդներին և կարողանան մեկնաբանել հետազոտության արդյունքները:
<p>Դասընթացի բովանդակությունը</p>	<p>Թեմա 1. Պետության ծագման տեսությունների բազմազանությունը</p> <p>Թեմա 2. Պետության ծագման ձևերը</p> <p>Թեմա 3 . Պետության ծագման եղանակները</p> <p>Թեմա 4 . Պետության հասկացությունը</p> <p>Թեմա 5. Իշխանությունը նախնադարյան հասարակությունում</p> <p>Թեմա 6. Պետության ծագման պատճառները և պայմանը</p> <p>Թեմա 7. Պետության ծագման մարքսիստական տեսություն</p> <p>Թեմա 8. Պետության ծագման բնության տեսություն</p> <p>Թեմա 9. Պետության ծագման «հասարակական դաշինքի» տեսություն</p> <p>Թեմա 10. Պետության ծագման ունիվերսալ տեսության հնարավորությունը</p>
<p>Գնահատման մեթոդները և չափանիշները</p>	<p>Գնահատման մեթոդներն և չափորոշիչներն ուղղորդված են կրթության վերջնարդյունքներին</p> <ul style="list-style-type: none"> Գործնական, սեմինար և լաբորատոր աշխատանքների ընթացքում ուսանողի ակտիվության և հմտությունների հաշվառում և գնահատում Ինքնուրույն աշխատանքների /անհատական առաջադրանքներ/ հաշվառում և գնահատում Դասընթացի ենթաբաժինների և ծրագրով նախատեսված այլ առաջադրանքների կատարման և յուրացման ընթացիկ ստուգում և գնահատում <p>Ստուգման արդյունքների ամփոփում գնահատման նշված բաղադրիչների արդյունքների հիման վրա և դասընթացի արդյունարար գնահատականի ձևավորում առավելագույնը գումարային 100 միավոր:</p>

Գրականություն

Պարտադիր-

1. Միրումյան Կ., Քաղաքական ուսմունքների պատմություն, Երևան, 2006:
2. История политических и правовых учений, под общ ред. В. С. Нерсисянца, Москва, 2004.
3. Графский В. Г., История политических и правовых учений, Москва, 2005.
4. История политических и правовых учений: хрестоматия (под ред. О. Э. Леушта), Москва, 2000.

Լրացուցիչ-

1. Ներսեսյանց Վ.Ս., Իրավունքի և պետության տեսություն, Երևան, 2001:
2. Խրոպանյուկ Վ.Ն., Պետության և իրավունքի տեսություն, Երևան, 1997:
3. Ապիյան Ն.Ս., Սաֆարյան Գ.Հ., Հակոբյան Ջ.Հ., Պետության և իրավունքի տեսության հիմնահարցեր, Երևան, 1997:
4. Марченко М.Н., Теория государства и права, Москва, 2001.
5. Г.В. Кашанина – “Происхождения государства и права”, М. 2005.
6. Четверин В.А., Понятия права и государства, Москва, 2004.
7. Теория государства и права (Отж.пед. д.ю.н., проф. В.Д.Первалов), Москва, 1997.
8. Теория государства и права (Курс лекции. Под ред. Н. Н. Матузова и А.В. Малько), Москва, 2004.
9. Теория государства и права. Под ред. М. Н. Марченко, Москва, 1999.